

Manifiesto con motivo do Día Internacional para a Eliminación da Violencia contra as Mulleres

25 noviembre 2024

O 25N, Día Internacional para a Eliminación da Violencia contra as Mulleres, é unha cita histórica e colectiva na que participamos tamén as universidades, para lembrar a nosa responsabilidade e actuar como motor de cambio e de transformación cara a unha sociedade máis xusta e libre de violencias machistas. En concreto, é o noso deber propiciar espazos de debate profundo e favorecer a investigación crítica sobre os impactos e as afectacións da violencia machista, así como sensibilizar de que a violencia machista se produce en todos os ámbitos, tamén no universitario, e en todos os estratos sociais, con independencia da orixe socioeconómica.

Ao longo destes anos conseguimos avanzar en canto á concienciación social e hoxe podemos dicir que tras casos moi mediáticos e numerosas campañas de grande impacto social, xerouse o rexeitamento e o repudio da maioría da sociedade. No entanto, queda moito por avanzar e é indubidable que nese avance o papel das universidades resulta crucial. As nosas institucións deben contribuír a esa transformación, en xeral, mediante a concienciación social e, en particular, a través da aplicación e fortalecemento de mecanismos sancionadores, que garantan unha tolerancia cero ás situacións de violencia machista e acoso que se dean na universidade.

Non en van, a Constitución española dispón que lles corresponde aos poderes públicos promover as condicións e remover os obstáculos para que a igualdade sexa unha realidade na nosa sociedade, evitando situacións de acoso e de discriminación a partir do deber de debida dilixencia. Este deber é, á vez, a nosa ferramenta para actuar alén dos mecanismos sancionadores e intervir desde a prevención, coa finalidade de transformar o contorno, e a reparación para poñer no centro a atención ás necesidades da vítima.

As universidades son a mellor contorna posible para xerar reflexión crítica sobre o que significa un espazo educativo seguro para as mulleres; para identificar os factores de risco e as formas posibles de discriminación por razón de sexo en cada un dos distintos

contextos; para deseñar e implementar campañas de sensibilización fronte á violencia; e para activar accións comunicativas que axuden a visibilizar as manifestacións de violencia machista que aínda hoxe permanecen normalizadas. Estes son só algúns dos retos que a institución universitaria debe afrontar para potenciar a nosa misión preventiva, e que convén compasar co debate e a reflexión académica en materia de xustiza restaurativa. É preciso traballar na reparación para evitar a repetición, pensando e creando mecanismos de acompañamento, o apoio e a reparación adecuados no ámbito universitario que teñan en conta a dimensión material e simbólica, así como a individual e colectiva, aplicando a perspectiva de xénero, interseccional e de dereitos humanos en todas as políticas universitarias e trasladándoa a todas as accións da universidade.

Pero todo ese labor débese levar a cabo admitindo que a universidade non é un universo illado da sociedade na que se incardina, descontaminada de prexuízos. A universidade está formada por persoas, por esas mesmas persoas que forman parte da sociedade á cal debemos contribuír co mellor valor. Por iso, para que as universidades poidamos contribuír fielmente ao labor social que nos corresponde, é imprescindible que as unidades que forman o todo se atopen en condicións idóneas de coñecementos e compromiso. Para que a universidade poida cumprir coa debida dilixencia esa misión, é esencial que exista formación específica en perspectiva de xénero a todos os niveis, non só respecto de quen participa na toma de decisións e das diferentes áreas que interveñen na aplicación das nosas políticas –pois mesmo as políticas aparentemente neutras poden ter derivas discriminatorias– senón tamén respecto de quen desde a docencia e a investigación ten a oportunidade de contribuír a avanzar na igualdade efectiva de mulleres e homes, e a erradicar na violencia contra as mulleres. As nosas universidades deben dispoñer de medios e de recursos para poder afrontar con entusiasmo ambas as tarefas.

E ese entusiasmo ten que alcanzar hoxe a cota máis alta posible, pois atopámonos nun contexto global no que o avance do movemento feminista, que conseguiu desafiar e cuestionar estruturas patriarcais, conflúe coa emerxencia de movementos reaccionarios de extrema dereita, que buscan atacar e poñer en risco dereitos alcanzados, como o aborto, a coeducación ou o recoñecemento ás diversidades. É importante ser conscientes deste escenario para non escatimar no esforzo e no compromiso de erradicar as violencias machistas. Nese sentido, é importante lembrar que os avances logrados conquistámoslos a través da acción colectiva, entre entidades, grupos e organizacións. Foi a colaboración de voces diversas e de experiencias compartidas a que nos permitiu superar obstáculos e avanzar na consecución de dereitos, e esa colectividade é unha das fortalezas que temos as universidades como motores do cambio social.

As universidades abaixo asinantes forman parte da Red de Unidades de Igualdad de Género para la Excelencia Universitaria:

Universitat d'Alacant
Universidad de Almería
Universitat Autònoma de Barcelona
Universidad Autónoma de Madrid
Universitat de Barcelona
Universidad de Burgos
Universidad de Cantabria
Universidad de Castilla-La Mancha
Universidad Complutense de Madrid
Universidad de Córdoba
Universidade da Coruña
Universidad de Deusto
Universidad de Extremadura
Universitat de Girona
Universidad de Granada
Universidad de Huelva
Universitat de les Illes Balears
Universidad Internacional de Andalucía
Universitat Internacional de Catalunya
Universidad de Jaén
Universitat Jaume I de Castellón
Universidad de La Laguna
Universidad de La Rioja
Universidad de Las Palmas de Gran Canaria
Universidad de León
Universitat de Lleida

Universidad de Málaga
Universidad Miguel Hernández de Elche
Universidad de Murcia
Universidad Nacional de Educación a Distancia
Universitat Oberta de Catalunya
Universidad de Oviedo
Universidad Pablo de Olavide
Universidad del País Vasco
Universidad Politécnica de Cartagena
Universitat Politècnica de Catalunya
Universidad Politécnica de Madrid
Universitat Politècnica de València
Universitat Pompeu Fabra
Universidad Pública de Navarra
Universitat Ramon Llull
Universidad Rey Juan Carlos
Universitat Rovira i Virgili
Universidad de Salamanca
Universidade Santiago de Compostela
Universidad de Sevilla
Universitat de València
Universidad de Valladolid
Universitat de Vic- Universitat Central de Catalunya
Universidade de Vigo
Universidad de Zaragoza